

ПРОФЕСІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ СУБ'ЄКТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ: ТАКСОНОМІЯ БЛУМА ЯК АДМІНІСТРАТИВНИЙ ФІЛЬТР ТА ПРИНЦИП АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДНОСТІ

У статті досліджено проблему формування професійної суб'єктності посадових осіб на деокупованих територіях України крізь призму кадрових механізмів перехідного правосуддя. Автор виходить із того, що правова аномія та колапс сенсотворення, притаманні фундаментальним кризам деокупації, унеможливають механічне застосування довоєнних регламентів і вимагають від суб'єкта управління здатності до автономного конструювання правопорядку.

Здійснено критичний аналіз традиційного розуміння кадрового скринінгу (vetting) як суто репресивного, «негативного» фільтра, спрямованого лише на відсіювання недоброчесних осіб. Спираючись на міжнародні стандарти, зокрема операційну рамку ООН, обґрунтовано, що такий підхід є доктринально неповним, провокує кадровий вакуум та несе ризики інституційної дестабілізації. Це зумовлює потребу в обов'язковому та рівноцінному застосуванні конструктивного критерію інституційної спроможності (sarcacity).

Для подолання дефіциту спроможності запропоновано конструктивний адміністративний фільтр, методологічною базою якого слугує переглянута таксономія освітніх цілей Блума в редакції Л. Андерсона та Д. Кратволя (2001).

Аргументовано, що для вищого корпусу державної служби (категорія «А») нормативними кваліфікаційними вимогами мають стати метакогнітивний вимір та вищі когнітивні процеси оцінювання і творення. Легітимність надання педагогічним моделям статусу обов'язкових адміністративних регламентів доведено, з оперттям на концепцію соціальної інженерії Р. Паунда, компаративним аналізом стандартів Executive Core Qualifications у США та нормативного закріплення компетентнісних рамок в Адміністративному кодексі Румунії.

Як інструмент синхронізації кваліфікаційних вимог, програм підготовки та кадрового оцінювання введено принцип адміністративної відповідності, похідний від конструктивної узгодженості Дж. Біггса. Обґрунтовано, що його нормативне впровадження є передумовою подолання зафіксованого емпіричними дослідженнями 2026 року латентного опору посадовців конкурсним процедурам та практики призначень за критерієм персональної лояльності.

Ключові слова: адміністративне право, адміністративно-правове регулювання, публічне адміністрування, кадровий скринінг, перехідне правосуддя, дискреційні повноваження, соціальна інженерія, належне урядування, таксономія Блума, деокуповані території.

Постановка проблеми. Відновлення публічної влади на деокупованих територіях України стикається з викликом, який не вичерпується ухваленням нових нормативно-правових актів. За типологією С. Гунделя, збройна агресія та подальша деокупація формують середовище фундаментальної кризи, у якому планувальні підходи конвенційного менеджменту виявляються дисфункціональними [1]. Такий стан К. Вейк на матеріалі організаційних катастроф описав як колапс сенсотворення (collapse of sensemaking): звичні адміністративні інструменти раптово перестають пояснювати дійсність, а виживання інституції залежить від здатності управлінців до імпровізації та рефлексії [2]. Якщо до цього додати правову аномію транзитного періоду в дюркгаймівському розумінні, тобто руйнування нормативного сенсотворення [3], стає очевидним, що механічне відтворення довоєнних регламентів на таких територіях приречене.

Кадрове питання перехідного правосуддя традиційно осмислюється як питання очищення: кого не можна допустити до влади з огляду на минуле. Деокупація, однак, породжує подвійний дефіцит. Поряд із дефіцитом доброчесності, зумовленим колабораціонізмом, виникає дефіцит спроможності, коли бракує людей, здатних ухвалювати складні регуляторні рішення там, де

готових правил немає. Негативний фільтр працює лише з першим дефіцитом і нічого не пропонує для другого. Ключовою проблемою, відтак, стає формування професійної суб'єктності посадовця нового типу, не пасивного виконавця інструкцій, а архітектора рішень, що вимагає інтеграції в кадрові фільтри перехідного правосуддя конструктивних, компетентнісних критеріїв відбору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Доктрину кадрового скринінгу (vetting) у транзитних суспільствах ґрунтовно розроблено в межах студій перехідного правосуддя. Концептуальну рамку задають праці А. Майер-Рікха та П. де Грейфа [4], порівняльний вимір розкрито в дослідженні С. Чой і Р. Давіда щодо впливу дизайну люстраційних систем на суспільну довіру [5], а узагальнення доктрини та практики належить С. Горн [6]. Спільною рисою цих праць є зосередженість на негативній функції фільтра, тоді як конструктивний вимір, тобто цілеспрямоване формування спроможності тих, хто заповнює кадровий вакуум, залишається на периферії. Вітчизняний дискурс відтворює ту саму асиметрію: люстраційні процедури розглядаються переважно крізь призму конституційно-правової відповідальності та практики Європейського суду з прав людини, як у дослідженні Л. Дешко, О. Васильченко та О. Лотюк [7], а проблематика професійного потенціалу службовців у воєнний і поствоєнний періоди, розроблювана О. Багрім [8], належить до поля кадрового менеджменту й не пов'язується з режимом перехідного правосуддя. Паралельно у зарубіжній літературі накопичено матеріал про взаємопроникнення компетентнісних моделей і державної служби у працях А. Добош [9], Г. Мігайли [10] та В. Ланги і С. Балкарана [11], однак їх екстраполяція на режим перехідного правосуддя, за якої компетентнісна модель набувала б сили кадрового фільтра, досі не здійснена. Заповненню цієї прогалини присвячено статтю.

Метою статті є концептуалізація компетентнісної моделі на основі переглянутої таксономії Блума як нормативного адміністративного фільтра доступу до публічної служби на деокупованих територіях та обґрунтування принципу адміністративної відповідності як запобіжника інституційної деградації транзитного періоду.

Виклад основного матеріалу. Вихідним пунктом аналізу є доктринальна природа кадрового скринінгу. С. Горн, розвиваючи положення Р. Тейтель, кваліфікує vetting як форму адміністративної юстиції, що знаходить юридичне обґрунтування в адміністративному праві: параметри процедур встановлюються законодавчими актами, оцінювання є індивідуалізованим, а рішення підлягають оскарженню [6, с. 2]. Для нашої проблеми принципово, що критерій спроможності закладений у саме означення явища. Операційна рамка ООН 2006 року визначає скринінг як оцінювання осіб на предмет їхньої доброчесності та спроможності (integrity or capability) з метою встановлення придатності до публічної служби [12, с. 4]. Професійна придатність, отже, є рівноправним нормативним критерієм поряд із відданістю демократичним цінностям, а не факультативним доповненням до неї.

Легітимність кадрових фільтрів у європейському правопорядку сумнівів не викликає. Ще Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи 1096 (1996) визнала люстраційні заходи сумісними з демократичною правовою державою за умови їх індивідуалізації та строкowości [13]. Практика Європейського суду з прав людини розвинула цю позицію: у справах Sidabras and Džiautas v. Lithuania та Ždanoka v. Latvia Суд, застерігаючи від надмірностей, послідовно підтверджував право держави оцінювати лояльність і придатність осіб на публічних посадах заради захисту демократичного ладу [14; 15]. Кадровий фільтр у цій оптиці є не відступом від верховенства права, а його запобіжником. Проте та сама практика окреслює і межу: фільтр лишається правомірним, доки ґрунтується на індивідуальній оцінці, законодавчій основі та праві на оскарження, тобто доки скринінг не вироджується в чистку за груповою ознакою.

Ціна такого виродження відома. Програма дебаасифікації в Іраку, задумана як скринінг, на практиці перетворилася на політично інструменталізовану чистку, наслідки якої, за оцінкою М. Сіссонс та А. Аль-Саїді, підірвали і державну спроможність, і перспективи примирення [16]. Український досвід дає менш драматичну, але повчальну ілюстрацію тієї самої логіки. Закон України «Про очищення влади» [17] сконструював суто негативний фільтр за посадовою ознакою, і саме за колективний характер критеріїв та невизначеність строків він зазнав

критики Венеціанської комісії, яка в остаточному висновку 2015 року наполягала на індивідуалізації вини та пропорційності заходів [18]. Показово, що ані сам закон, ані дискусія довкола нього не торкалися питання, ким і з якими компетентностями будуть заповнені посади, звільнені внаслідок очищення.

Саме тут розташована головна операційна вразливість негативного фільтра. С. Горн констатує, що масове усунення осіб зі специфічною бюрократичною підготовкою породжує дефіцит спроможності і здатне зробити нову бюрократію некомпетентною або нестабільною [6]. В той же час, А. Майєр-Ріх підсумовує ширший консенсус літератури: як ізольований захід скринінг загалом недостатній для того, щоб зловживання не повторилися, і потребує поєднання з іншими механізмами інституційної реформи [4, с. 484]. Для деокупованих територій, де кадровий вакуум існує ще до застосування будь-яких фільтрів, ці застереження звучать особливо гостро. З них випливає необхідність доповнити негативний фільтр конструктивним, тобто юридичним механізмом, який не лише відсіює непридатних, а й ставить вимоги до змісту придатності та передбачає її цілеспрямоване формування.

Методологічною основою такого механізму ми пропонуємо переглянуту таксономію освітніх цілей Блума в редакції Л. Андерсона та Д. Кратволя [19]. Ревізія 2001 року важлива для правника двома рішеннями. Вона переставила вищі когнітивні процеси, поставивши творення над оцінюванням, і тим самим визнала генерування нового рішення найскладнішою формою інтелектуальної діяльності; крім того, вона запровадила окремий вимір метакогнітивних знань, тобто усвідомлення суб'єктом власного мислення та керування ним [20]. Проекція на державну службу очевидна. Посади, пов'язані з виконанням усталених процедур, можуть задовольнятися процедурними рівнями таксономії. Натомість для вищого корпусу державної служби, який на деокупованих територіях діятиме в умовах колапсу смислотворення, нормативною вимогою має стати саме метакогнітивний рівень у поєднанні з процесами оцінювання і творення, тобто здатність генерувати регуляторні рішення там, де правила відсутні, і водночас відстежувати межі власної компетентності.

Змістовно ця вимога розшифровується через уже наявний у літературі апарат. Д. Шон показав, що професіонал у нестандартній ситуації рефлексує «в дії», не зупиняючи самої діяльності, і ця рефлексія-в-дії відрізняє його від виконавця, який лише застосовує готові схеми [21]. Відповідний тип навчання як двоконтурний (double-loop learning) К. Аргіріс описав, як перегляд самих правил і припущень замість виправлення помилок усередині них [22]. Алгоритмічне мислення і креативна правотворчість, які ми вважаємо домінантними характеристиками суб'єкта управління деокупованими територіями, є юридичною мовою для позначення саме цього комплексу здатностей.

Перетворення педагогічної моделі на адміністративно-правовий регламент може видатися екстравагантним, проте це заперечення втрачає ґрунт, щойно пригадати, що інженерна метафора належить самій правовій думці. Ще на початку XX Р. Паунд століття визначив право як соціальну інженерію (social engineering), тобто свідоме, цілеспрямоване конструювання суспільних відносин правовими засобами задля максимального задоволення інтересів за мінімальних втрат [23]. Відтоді інженерна парадигма є не запозиченням із техніки, а власним концептуальним надбанням юриспруденції. Освітня інженерія в запропонованому нами розумінні співвідноситься з «паундівською» соціальною інженерією як вид із родом: ідеться про застосування того самого методу свідомого правового конструювання до вузького, але критичного предмета, яким є людський капітал публічної адміністрації.

Компаративний матеріал свідчить, що юридизація компетентнісних моделей є усталеною практикою. В американській державній службі стандарти Executive Core Qualifications для Senior Executive Service десятиліттями функціонують як нормативний фільтр доступу до вищих посад, вимагаючи підтвердженої здатності керувати змінами та будувати коаліції, і саме на них орієнтована більшість програм професійного розвитку федеральних службовців [9]. Близьким до українських реалій є прецедент Румунії: ординансом GEO 191/2022 компетентнісні рамки службовців було закріплено безпосередньо в додатку до Адміністративного кодексу, причому поштовхом стали вимоги європейських інституцій у межах національного плану відновлення

[10]. Постсоціалістична держава, що проходить глибоку інституційну трансформацію під зовнішньою обумовленістю фінансування, юридизувала компетентнісну модель, і Україна перебуває в структурно тотожній позиції щодо інструменту Ukraine Facility.

Заперечення про неможливість нормативного регулювання когнітивних процесів усувається уточненням предмета регулювання. Імплементация «фільтра Блума» не передбачає нормування самих актів мислення. Предметом адміністративно-правового регулювання виступає не внутрішня когніція, а її об'єктивізовані індикатори, що підлягають інституційній верифікації в межах процедур кадрового відбору. Таксономія Блума в цьому сенсі долає межі педагогічного інструментарію і набуває статусу методологічної матриці для конструювання кваліфікаційних профілів, інструментів ситуаційного моделювання та критеріальних шкал оцінювання конкурсною комісією. Практично це означає зсув самого інструментарію оцінювання: стандартизоване тестування на механічне відтворення нормативного матеріалу, що відповідає базовим рівням знання і розуміння, для категорії «А» стає функціонально нерелевантним. Його місце має заступити ситуаційне моделювання, архітектоніка якого передбачає нормативні колізії та прогалини, іманентні реальності деокупованих територій, а предметом юридичної оцінки на етапі скринінгу стає не здатність до формальної цитації закону, а спроможність генерувати легітимні правові рішення в умовах фундаментальної кризи.

Запропонований фільтр органічно вбудовується в систему принципів адміністративного права. Право особи на належне урядування (good administration), закріплене статтею 41 Хартії основних прав Європейського Союзу [24] і деталізоване Рекомендацією Комітету Міністрів Ради Європи CM/Rec(2007)7 [25], вимагає не лише законного, а й ефективного вирішення справ. Ефективність адміністративного акта, своєю чергою, детермінована компетентністю суб'єкта, який його ухвалює, оскільки жодна процедурна гарантія не зробить якісним рішення, ухвалене особою, нездатною оцінити обставини і сконструювати регулювання. Звідси впливає позитивний обов'язок держави: гарантуючи особі ефективність урядування, вона зобов'язана мати правовий механізм формування відповідної компетентності свого апарату. Освітня інженерія і є таким механізмом, тобто засобом реалізації принципів ефективності та належного урядування, тоді як межі її застосування задає принцип пропорційності. Ефективність при цьому не є суто теоретичною конструкцією: у європейському адміністративному просторі вона належить до принципів державного управління, за якими оцінюється діяльність публічної адміністрації, зокрема й української [26].

Означений підхід набуває особливої ваги в координатах правового статусу суб'єкта владних повноважень, передусім щодо реалізації дискреційних повноважень. Правова аномія деокупації унеможлиблює жорстку регламентацію дій посадовця і розширює межі адміністративного розсуду, а там, де норма надає розсуд, якість рішення визначається вже не текстом норми, а мисленням того, хто її застосовує. Європейський стандарт здійснення дискреційних повноважень, закладений Рекомендацією Комітету Міністрів Ради Європи № R(80)2 [27], і критерії перевірки рішень суб'єктів владних повноважень, відтворені в частині другій статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України [28], окреслюють зовнішні межі розсуду. Проте судовий контроль діє ex post: він здатен скасувати неякісне дискреційне рішення, але не породити здатність ухвалювати якісні. Освітня інженерія заповнює саме цю прогалину, переносячи проблему дискреції з площини наступного контролю в площину попереднього проектування компетентності суб'єкта розсуду. У вітчизняній доктрині підґрунтя для такого перенесення закладене людиноцентристською концепцією публічної адміністрації, за якою апарат існує заради забезпечення прав особи, а не відтворення власних процедур [29].

Дисципліна рефлексії перед дією, потрібна суб'єктові розсуду, має в чинному українському праві позитивно-правовий аналог. Закон України «Про адміністративну процедуру» буде ухвалення адміністративного акта як послідовність, у якій дії передують офіційне з'ясування обставин справи, заслуховування учасників та обґрунтування, а принципи обґрунтованості й ефективності закріплені в статті 4 цього Закону безпосередньо [30]. Конвергенція педагогічного і адміністративно-правового, отже, не проектується з нуля: на рівні процедури ухвалення

акта вона фактично вже відбулася, і завдання полягає в тому, щоб поширити її з процедури ухвалення акта на процедуру формування того, хто його ухвалює.

Нормативний каркас для рецепції конструктивного фільтра в українському праві вже існує. Стаття 6 Закону України «Про державну службу» виокремлює категорію «А» саме за критеріями змісту роботи, впливу на кінцеве рішення та необхідного рівня професійних компетентностей; стаття 20 встановлює вимоги до професійної компетентності претендентів, а статті 48 і 49 запроваджують інститут безперервного підвищення її рівня та індивідуальні програми розвитку [31]. Типові вимоги до компетентності категорії «А» затверджує Кабінет Міністрів України за поданням Національного агентства з питань державної служби після погодження Комісією з питань вищого корпусу. Процедурні «гнізда» для конструктивного фільтра, отже, передбачені законом; незаповненим лишається їхній зміст, який сьогодні не спирається на верифіковану модель ієрархії компетентностей.

Чи заповниться цей зміст стихійно, силою самої адміністративної практики? Емпіричний матеріал воєнного періоду змушує відповісти заперечно. Аналітичний звіт про кадровий склад державної служби, оприлюднений 2026 року, зафіксував, що 57,2 % опитаних службовців задоволені відсутністю конкурсів і лише 26,3 % очікують їх відновлення; 30,1 % респондентів оцінюють професійну компетентність призначених поза конкурсом колег як низьку, а серед проблем взаємодії з ними називають орієнтацію на персональну лояльність суб'єктові призначення замість пошуку оптимального рішення; плінність кадрів у 2023–2025 роках сягала 24–28 % на рік, а престижною своєю роботу вважають 8 % опитаних [32]. Перед нами не тимчасовий збій, а стійка інституційна рівновага, в якій лояльність систематично витісняє компетентність. Феноменологічно вона тотожна практиці «розгортання кадрів» (*cadre deployment*), яку В. Ланга і С. Балкаран описали на південноафриканському матеріалі як порочне коло, де політично лояльні, але професійно непридатні призначенці відтворюють дисфункцію, що виправдовує нові лояльні призначення [11]. Законопроект № 13478-1, яким передбачено відновлення конкурсних процедур на виконання вимог Ukraine Facility [33], розриває це коло лише частково, бо відновлює процедурну форму добору, але не визначає змістовної моделі компетентності, за якою добір мав би здійснюватися.

Саме тут потрібен принцип, який ми позначаємо як адміністративну відповідність. Він є доктринальною адаптацією конструктивної узгодженості (*constructive alignment*) Дж. Біггса, за якою очікувані результати, зміст діяльності та критерії оцінювання мають проєктуватися як єдина система [34]. Емпіричний фундамент принципу заклали вимірювання С. Коена: структурне узгодження компонентів системи дає стрибкоподібне зростання результативності, розміри ефекту якого, за оцінкою Біггса, до чотирьох разів перевищують показники неузгодженого середовища [34, с. 350].

У публічному адмініструванні транзитного періоду адміністративна відповідність означає сувору синхронізацію типових вимог до компетентності, спроектованих за ревізованою таксономією, змісту програм підготовки кадрів для деокупованих територій та критеріїв кадрового оцінювання за статтею 44 Закону України «Про державну службу». Розрив між будь-якими двома контурами, коли вимоги декларують творення, програми навчають відтворення, а атестація перевіряє лояльність, за цією логікою є не організаційним недоліком, а джерелом адміністративного ризику, який підлягає виявленню та усуненню так само, як інші ризики публічного управління.

Завершальний аргумент стосується легітимаційного виміру фільтра. Експериментальне дослідження С. Чой і Р. Давіда в Чехії, Угорщині та Польщі довело, що суспільна довіра реагує не на факт кадрового фільтра, а на його дизайн: звільнення скомпрометованих осіб підвищувало довіру до уряду в середньому на 3,11 бала за шістнадцятибальною шкалою, конфесійна модель, що давала посадовцю другий шанс в обмін на визнання минулого, збільшувала довіру і до уряду, і до самого посадовця, тоді як просте викриття довіру до посадовця знижувало; ба більше, у польській вибірці позитивний ефект конфесії зникав, якщо їй передувало викриття [5]. Для законодавця звідси випливають два висновки: правильно спроектований фільтр є інструментом реконсиляції, а не репресії, і навіть послідовність

процедурних кроків усередині фільтра має самостійне правове значення. Запровадження метакогнітивного фільтра компетентності замість практики призначень на лояльність здатне, відтак, не лише закрити дефіцит спроможності, а й зміцнити довіру до інституцій перехідного періоду.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави для таких узагальнень. У системі перехідного правосуддя кадровий скринінг не може обмежуватися репресивною функцією: критерій спроможності закладений у його міжнародно-правове означення нарівні з критерієм доброчесності, а збереження суто негативного фільтра в умовах фундаментальної кризи деокупації провокує кадровий вакуум, безпекові ризики та інституційну дисфункцію.

Функцію конструктивного адміністративного фільтра для вищого корпусу державної служби здатна виконати переглянута таксономія Блума, за якої метакогнітивний вимір та когнітивні процеси оцінювання і творення набувають статусу нормативних кваліфікаційних вимог до категорії «А», для чого чинне законодавство вже містить процедурний каркас у статтях 6, 20, 48 і 49 Закону України «Про державну службу». Змістовне наповнення цього каркаса не відбудеться стихійно, оскільки емпіричні дані 2022–2026 років засвідчують стійку рівновагу, в якій персональна лояльність витісняє компетентність, тому фільтр має бути спроектований нормативно, ззовні щодо наявної адміністративної практики. Інструментом такого проектування є принцип адміністративної відповідності, який вимагає синхронізації типових вимог до компетентності, програм підготовки та кадрового оцінювання і кваліфікує їхню розбіжність як адміністративний ризик.

Уперше кадровий скринінг у системі перехідного правосуддя концептуалізовано не лише як негативний, а як двоєдиний фільтр, у якому критерій інституційної спроможності (capacity) визнається рівноцінним критерієві доброчесності, а переглянута таксономія Блума, зокрема її метакогнітивний вимір, обґрунтована як методологічна матриця конструктивного адміністративного фільтра доступу до категорії «А».

Використана література:

1. Gundel S. Towards a New Typology of Crises. *Journal of Contingencies and Crisis Management*. 2005. Vol. 13, No. 3. P. 106–115. URL: <https://husdal.com/2010/11/25/a-typology-of-crises/>.
2. Karl E. Weick The Collapse of Sensemaking in Organizations: The Mann Gulch Disaster. *Administrative Science Quarterly*. 1993. Vol. 38, No. 4. URL: <https://www.cs.unibo.it/~ruffino/Letture%20TDPC/K.%20Weick%20-%20The%20collapse%20of%20sensemaking.pdf>.
3. Durkheim E. The Division of Labor in Society / transl. by G. Simpson. 1960. URL: <https://ia601408.us.archive.org/14/items/in.ernet.dli.2015.233884/2015.233884.The-Division.pdf>.
4. Mayer-Rieckh A., de Greiff P. (eds.) Justice as Prevention: Vetting Public Employees in Transitional Societies. New York : Social Science Research Council, 2007. 552 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/37722251_Justice_as_Prevention_Vetting_Public_Employees_in_Transitional_Societies/
5. Choi S. Y. P., David R. Lustration Systems and Trust: Evidence from Survey Experiments in the Czech Republic, Hungary, and Poland. *American Journal of Sociology*. 2012. Vol. 117, No. 4. P. 1172–1201. DOI: 10.1086/662648. URL: https://www.researchgate.net/publication/272580591_Lustration_Systems_and_Trust_Evidence_from_Survey_Experiments_in_the_Czech_Republic_Hungary_and_Poland_1.
6. Lawther, C., Moffett, L., & Jacobs, D. (Eds.) (2017). *Research handbook on transitional justice*. (Research Handbooks in International Law series). Edward Elgar Publishing Ltd. URL: <https://pure.qub.ac.uk/en/publications/research-handbook-on-transitional-justice/>
7. Дешко Л. М., Васильченко О. П., Лотюк О. С. Люстрація як вид конституційно-правової відповідальності та відшкодування моральної шкоди, завданої в результаті порушення права особи на участь в управлінні державними справами: практика ЄСПЛ у справах проти України. № 11(39) (2024): Наукові інновації та передові технології . DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)-554-566](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-554-566). URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/16361>.
8. Багрім О. А. Особливості розвитку професійного потенціалу державних службовців у воєнний та поствоєнний період в Україні. *Дніпровський науковий часопис публічного управління*,

- психології, права. 2023. Вип. 2. С. 9–14. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.2.1> . URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/388/342>.
9. Dobos Á. Experiential Learning for Professional Development in the Civil Service. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 116:5085–5090.. 2014. Vol. 116. P. DOI: 10.1016/j.sbspro.2014.01.1078. URL: https://www.researchgate.net/publication/276102310_Experiential_Learning_for_Professional_Development_in_the_Civil_Service.
 10. Mihaila G. M. Civil Servants' Competence Frameworks: A Necessity for Modern and Digital Public Administrations. *CEEeGov* 2024, Budapest, Hungary, September 12–13, 2024. New York : ACM, 2024. P. 180–186. DOI: <https://doi.org/10.1145/3670243.3670252>. URL: <https://sciprofiles.com/publication/view/3db3c83cd17ab929af36606fa3f3076c>.
 11. Langa V. G., Balkaran S. Bridging the Competency Chasm: An Experiential Learning and Competency-Based Model for Revitalising South African Public Sector Service Delivery. *International Journal of Business Ecosystem & Strategy*. 2025. Vol. 7, No. 5. P. 154–164. DOI: 10.36096/ijbes.v7i5.1055. URL: https://www.researchgate.net/publication/398608649_Bridging_the_competency_chasm_An_experiential_learning_and_competency-based_model_for_revitalising_South_African_public_sector_service_delivery.
 12. Rule-of-Law Tools for Post-Conflict States: Vetting: An Operational Framework. New York ; Geneva : United Nations, OHCHR, 2006. URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/RuleoflawMappingen.pdf>.
 13. Measures to Dismantle the Heritage of Former Communist Totalitarian Systems : Resolution 1096 (1996) / Parliamentary Assembly of the Council of Europe. Strasbourg, 1996. URL: <https://pace.coe.int/en/files/16507/html>.
 14. Sidabras and Džiautas v. Lithuania : Judgment of the ECtHR, 27 July 2004 (applications nos. 55480/00 and 59330/00). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-61942%22%7D>
 15. Ždanoka v. Latvia : Judgment of the ECtHR (Grand Chamber), 16 March 2006 (application no. 58278/00). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-125839%22%7D>
 16. Sissons M., Al-Saiedi A. A Bitter Legacy: Lessons of De-Baathification in Iraq. New York : International Center for Transitional Justice, 2013. URL: <https://www.ictj.org/sites/default/files/ICTJ-Report-Iraq-De-Baathification-2013-ENG.pdf>.
 17. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 № 1682-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1682-18>.
 18. Adopted Final Opinion on the Law on Government Cleansing (Lustration Law) of Ukraine as would result from the amendments submitted to the Verkhovna Rada on 21 April 2015, adopted by the Venice Commission at its 103rd Plenary Session (Venice, 19-20 June 2015). <https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/cdl-ad-2015-012-e>.
 19. Anderson L. W., Krathwohl D. R. (eds.) *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York : Longman, 2001. URL: https://www.researchgate.net/publication/235465787_A_Taxonomy_for_Learning_Teaching_and_Assessing_A_Revision_of_Bloom%27s_Taxonomy_of_Educational_Objectives.
 20. Krathwohl D. R. A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. *Theory into Practice*. 2002. Vol. 41, No. 4. P. 212–218. URL: <https://cmapspubli2.ihmc.us/rid=1Q2PTM7HL-26LTFBX-9YN8/Krathwohl%202002.pdf>.
 21. Schön D. A. *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. New York : Basic Books, 1983. 374 p. URL: https://raggeduniversity.co.uk/wp-content/uploads/2025/03/1_x_Donald-A.-Schon-The-Reflective-Practitioner_-How-Professionals-Think-In-Action-Basic-Books-1984_redactedadaa_compressed3.pdf.
 22. Argyris C. Double Loop Learning in Organizations. *Harvard Business Review*. 1977. Vol. 55, No. 5. P. 115–125. URL: <https://www.avannistelrooij.nl/wp/wp-content/uploads/2017/11/Argyris-1977-Double-Loop-Learning-in-Organisations-HBR.pdf>.
 23. Pound R. *An Introduction to the Philosophy of Law*. New Haven : Yale University Press, 1922. 307 p. URL: <https://oll.libertyfund.org/titles/pound-an-introduction-to-the-philosophy-of-law>.
 24. EU Charter of Fundamental Rights, Article 41 – Right to good administration . URL: <https://fra.europa.eu/en/eu-charter/article/41-right-good-administration#>.
 25. Принципи державного управління / OECD/SIGMA. Париж : OECD Publishing, 2023. 48 с. URL: https://www.sigmaweb.org/content/dam/sigma/uk/publications/reports/2023/11/the-principles-of-public-administration_5e68f805/cab64737-uk.pdf

26. Рекомендація № R(80)2 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо здійснення адміністративними органами влади дискреційних повноважень : ухвалена 11.03.1980. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rada_eyvropy_rekomendaciya_r_80_2_3.pdf.
27. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України; Кодекс, Закон від 06.07.2005 № 2747-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2747-15>.
28. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. Т. 1. Загальна частина / ред. кол.: В. Б. Авер'янов (голова) та ін. URL: <https://www.scribd.com/document/541747046/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5-%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE-%D0%A2%D0%BE%D0%BC-1-%D0%90%D0%B2%D0%B5%D1%80-%D0%AF%D0%BD%D0%BE%D0%B2>
29. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2073-20/>
30. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/889-19>.
31. Формування кадрового складу державної служби під час дії воєнного стану: потреби, виклики та перспективи : аналітичний звіт / ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив». Київ, 2026. 73 с. URL: <https://parlament.org.ua/analytics/new-ali-study-composition-of-the-civil-service-during-martial-law/>
32. Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів... : проєкт Закону України від 16.07.2025 № 13478-1. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56801>
33. Biggs J. Enhancing Teaching through Constructive Alignment. Higher Education. 1996. Vol. 32, No. 3. P. 347–364. DOI:10.1007/BF00138871. URL: https://www.researchgate.net/publication/220017462_Enhancing_Teaching_Through_Constructive_Alignment/
34. Cohen S. A. Instructional Alignment: Searching for a Magic Bullet. Educational Researcher. 1987. Vol. 16, No. 8. P. 16–20. URL: https://www.uky.edu/~gmswan3/EDC608/instructional_alignment.pdf

References:

1. Gundel, S. (2005). Towards a New Typology of Crises. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 13(3), 106–115. URL: <https://husdal.com/2010/11/25/a-typology-of-crises/>
2. Weick, K. E. (1993). The Collapse of Sensemaking in Organizations: The Mann Gulch Disaster. *Administrative Science Quarterly*, 38(4), 628–652. URL: <https://www.cs.unibo.it/~ruffino/Letture%20TDPC/K.%20Weick%20-%20The%20collapse%20of%20sensemaking.pdf>
3. Durkheim, E. (1960). *The Division of Labor in Society* (G. Simpson, Trans.). URL: <https://ia601408.us.archive.org/14/items/in.ernet.dli.2015.233884/2015.233884.The-Division.pdf>
4. Mayer-Rieckh, A., & de Greiff, P. (Eds.). (2007). *Justice as Prevention: Vetting Public Employees in Transitional Societies*. Social Science Research Council. URL: https://www.researchgate.net/publication/37722251_Justice_as_Prevention_Vetting_Public_Employees_in_Transitional_Societies/
5. Choi, S. Y. P., & David, R. (2012). Lustration Systems and Trust: Evidence from Survey Experiments in the Czech Republic, Hungary, and Poland. *American Journal of Sociology*, 117(4), 1172–1201. <https://doi.org/10.1086/662648>
6. Lawther, C., Moffett, L., & Jacobs, D. (Eds.). (2017). *Research handbook on transitional justice*. Edward Elgar Publishing Ltd. URL: <https://pure.qub.ac.uk/en/publications/research-handbook-on-transitional-justice/>
7. Deshko, L. M., Vasylenko, O. P., & Lotiuk, O. S. (2024). Liustratsiia yak vyd konstytutsiino-pravovoi vidpovidalnosti ta vidshkoduвання moralnoi shkody, zavdanoi v rezultati porushennia prava osoby na uchast v upravlinni derzhavnymy spravamy: praktyka YeSPL u spravakh proty Ukrainy [Lustration as a type of constitutional liability and compensation for moral damage caused by violation of the right of a person to participate in the administration of state affairs: ECtHR case law against Ukraine]. *Naukovi innovatsii taпередовітехнології*, 11(39), 554–566. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)-554-566](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-554-566) [in Ukrainian]
8. Bahrim, O. A. (2023). Osoblyvosti rozvytku profesiinoho potentsialu derzhavnykh sluzhbovtziv u voiennyi ta postvoiennyi period v Ukraini [Features of professional potential development of civil servants in the war and post-war period in Ukraine]. *Dniprovskyi naukovi chasopys publichnogo upravlinnia, psykholohii, prava*, 2, 9–14. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.2.1> [in Ukrainian]

9. Dobos, Á. (2014). Experiential Learning for Professional Development in the Civil Service. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 116, 5085–5090. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.1078>
10. Mihaila, G. M. (2024). Civil Servants' Competence Frameworks: A Necessity for Modern and Digital Public Administrations. In *CEEeGov 2024* (pp. 180–186). ACM. <https://doi.org/10.1145/3670243.3670252>
11. Langa, V. G., & Balkaran, S. (2025). Bridging the Competency Chasm: An Experiential Learning and Competency-Based Model for Revitalising South African Public Sector Service Delivery. *International Journal of Business Ecosystem & Strategy*, 7(5), 154–164. <https://doi.org/10.36096/ijbes.v7i5.1055>
12. United Nations, OHCHR. (2006). Rule-of-Law Tools for Post-Conflict States: Vetting: An Operational Framework. URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/RuleoflawMappingen.pdf>
13. Parliamentary Assembly of the Council of Europe. (1996). Measures to Dismantle the Heritage of Former Communist Totalitarian Systems: Resolution 1096. URL: <https://pace.coe.int/en/files/16507/html>
14. European Court of Human Rights. (2004). *Sidabras and Džiautas v. Lithuania* (applications nos. 55480/00 and 59330/00). <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-61942%22%5D%7D>
15. European Court of Human Rights. (2006). *Ždanoka v. Latvia* (application no. 58278/00). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-125839%22%5D%7D>
16. Sissons, M., & Al-Saiedi, A. (2013). A Bitter Legacy: Lessons of De-Baathification in Iraq. International Center for Transitional Justice. URL: <https://www.ictj.org/sites/default/files/ICTJ-Report-Iraq-De-Baathification-2013-ENG.pdf>
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). Pro ochyshchennia vlady: Zakon Ukrainy vid 16.09.2014 No. 1682-VII [On Government Cleansing: Law of Ukraine of September 16, 2014 No. 1682-VII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1682-18> [in Ukrainian]
18. Venice Commission. (2015). Adopted Final Opinion on the Law on Government Cleansing (Lustration Law) of Ukraine. URL: <https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/cdl-ad-2015-012-e>
19. Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. Longman. URL: https://www.researchgate.net/publication/235465787_A_Taxonomy_for_Learning_Teaching_and_Assessing_A_Revision_of_Bloom%27s_Taxonomy_of_Educational_Objectives
20. Krathwohl, D. R. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. *Theory into Practice*, 41(4), 212–218. URL: <https://cmapspubli2.ihmc.us/rid=1Q2PTM7HL-26LTFBX-9YN8/Krathwohl%202002.pdf>
21. Schön, D. A. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. Basic Books. URL: https://raggeduniversity.co.uk/wp-content/uploads/2025/03/1_x_Donald-A.-Schon-The-Reflective-Practitioner_How-Professionals-Think-In-Action-Basic-Books-1984_redactedada_compressed3.pdf
22. Argyris, C. (1977). Double Loop Learning in Organizations. *Harvard Business Review*, 55(5), 115–125. URL: <https://www.avannistelrooij.nl/wp/wp-content/uploads/2017/11/Argyris-1977-Double-Loop-Learning-in-Organisations-HBR.pdf>
23. Pound, R. (1922). *An Introduction to the Philosophy of Law*. Yale University Press. URL: <https://oll.libertyfund.org/titles/pound-an-introduction-to-the-philosophy-of-law>
24. European Union. (2000). EU Charter of Fundamental Rights, Article 41 – Right to good administration. URL: <https://fra.europa.eu/en/eu-charter/article/41-right-good-administration#>
25. OECD/SIGMA. (2023). *Pryntsypy derzhavnoho upravlinnia [The Principles of Public Administration]*. OECD Publishing. URL: https://www.sigmaxweb.org/content/dam/sigma/uk/publications/reports/2023/11/the-principles-of-public-administration_5e68f805/cab64737-uk.pdf
26. Council of Europe. (1980). Rekomendatsiia No. R(80)2 Komitetu Ministriv Rady Yevropy derzhavamchlenam shchodo zdiisnennia administratyvnykh orhanamy vlady dyskretyinykh povnovazhen [Recommendation No. R(80)2 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states concerning the exercise of discretionary powers by administrative authorities]. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rada_yevropy_rekomendaciya_r_80_2_3.pdf
27. Verkhovna Rada of Ukraine. (2005). Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy vid 06.07.2005 No. 2747-IV [Code of Administrative Proceedings of Ukraine of July 6, 2005 No. 2747-IV]. <https://zakon.rada.gov.ua/go/2747-15> [in Ukrainian]
28. Averianov, V. B. (Ed.). (2004). *Administrativne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs. T. 1. Zahalna chastyna [Administrative law of Ukraine. Academic course. Vol. 1. General part]*. Yurydychna

- dumka. URL: <https://www.scribd.com/document/541747046/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5-%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE-%D0%A2%D0%BE%D0%BC-1-%D0%90%D0%B2%D0%B5%D1%80-%D0%AF%D0%BD%D0%BE%D0%B2> [in Ukrainian]
29. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). Pro administratyvnu protseduru: Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 No. 2073-IX [On Administrative Procedure: Law of Ukraine of February 17, 2022 No. 2073-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2073-20/>
30. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). Pro derzhavnu sluzhbu: Zakon Ukrainy vid 10.12.2015 No. 889-VIII [On Civil Service: Law of Ukraine of December 10, 2015 No. 889-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/889-19> [in Ukrainian]
31. NGO "Laboratory of Legislative Initiatives". (2026). Formuvannia kadrovoho skladu derzhavnoi sluzhby pid chas dii voiennoho stanu: potreby, vyklyky ta perspektyvy [Formation of the personnel of the civil service during martial law: needs, challenges and prospects]. URL: <https://parlament.org.ua/analytics/new-ali-study-composition-of-the-civil-service-during-martial-law/> [in Ukrainian]
32. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025). Pro vnesennia zmin do deiakikh zakoniv Ukrainy shchodo vidnovlennia provedennia konkursiv...: proiekt Zakonu Ukrainy vid 16.07.2025 No. 13478-1 [On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the Resumption of Competitions...: Draft Law of Ukraine of July 16, 2025 No. 13478-1]. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56801> [in Ukrainian]
33. Biggs, J. (1996). Enhancing Teaching through Constructive Alignment. *Higher Education*, 32(3), 347–364. <https://doi.org/10.1007/BF00138871>
34. Cohen, S. A. (1987). Instructional Alignment: Searching for a Magic Bullet. *Educational Researcher*, 16(8), 16–20. URL: https://www.uky.edu/~gmswan3/EDC608/instructional_alignment.pdf

Mudrytska K. O. Professional subjectivity of the public administration subject in de-occupied territories: Bloom's taxonomy as an administrative filter and the principle of administrative alignment

This article examines the problem of shaping the professional agency of public officials in the de-occupied territories of Ukraine through the lens of the personnel mechanisms of transitional justice. The author's premise is that the legal anomie and collapse of sensemaking characteristic of the fundamental crises of de-occupation render the mechanical application of pre-war regulations untenable and demand of the administrative actor a capacity for the autonomous construction of the legal order.

The article offers a critical analysis of the conventional conception of vetting as a purely punitive, "negative" filter directed solely at screening out those lacking integrity. Drawing on international standards, and in particular the UN operational framework, it argues that this conception is doctrinally incomplete, that it engenders a personnel vacuum, and that it carries the risk of institutional destabilisation. Hence the need to treat the constructive criterion of institutional capacity as a mandatory requirement of equal standing.

To remedy the capacity deficit, the author proposes a constructive administrative filter grounded methodologically in the revised taxonomy of educational objectives of B. Bloom as reworked by L. Anderson and D. Krathwohl (2001). It is submitted that, for the senior civil service (Category "A"), the metacognitive dimension together with the higher-order cognitive processes of evaluating and creating ought to become statutory qualification requirements. The legitimacy of elevating pedagogical models to the status of binding administrative regulations is established, on the strength of R. Pound's conception of social engineering, through a comparative analysis of the Executive Core Qualifications standards in the United States and of the statutory entrenchment of competency frameworks in the Administrative Code of Romania.

As a means of synchronising qualification requirements, training programmes and personnel appraisal, the article introduces the principle of administrative alignment, derived from J. Biggs's constructive alignment. It is argued that the statutory adoption of this principle is a precondition for overcoming both the latent resistance of officials to competitive procedures, as documented by empirical research in 2026, and the practice of appointments governed by the criterion of personal loyalty.

Key words: administrative law, administrative and legal regulation, public administration, vetting, transitional justice, discretionary powers, social engineering, good administration, Bloom's taxonomy, de-occupied territories.

Дата першого надходження статті до видання: 20.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.09.2026